

Жигулін В. В., студент
Кузнєцова І. В., к. філол. н., доцент
Національний університет «Запорізька політехніка»

ПЕРЕКЛАД СКЛАДНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

Труднощі під час перекладу складних нафтогазових термінів пов'язані як із їх семантикою, так і структурою. У цьому контексті доречним буде спиратися на семантичну та трансформаційну моделі перекладу. Семантична модель перекладу апелює до змістовних компонентів вихідного тексту, застосовуючи компонентний аналіз відповідників, і до синтезу змісту в матеріалі мови перекладу. Трансформаційна модель перекладу (І. І. Ревзін, В. Ю. Розенцвейг, Ю. Найда) ґрунтується на міжмовних трансформаціях мінімальних ядерних глибинних структур, зокрема, на перебудові синтаксичних схем побудови речень, знанні принципів і параметрів вихідної мови й мови перекладу, трансформацій та обмежень на них у певних мовах.

Переклад складних термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє саме аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміну, оскільки ними можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складного терміну. Важливо також встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та з головним компонентом терміна-словосполучення. Характер цих відносин й визначає порядок та сам зміст перекладу складного терміну. Синтетичний етап перекладу передбачає вибудування компонентів в залежності від зазначений семантичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміну. Таким чином, у ході нашого дослідження були розглянуті наступні способи перекладу англomовних складних

нафтогазових термінологічних одиниць: переклад за допомогою лексичного еквівалента, калькування, описовий, переклад за допомогою використання родового відмінка, переклад за допомогою використання різних прийменників.

Основним способом перекладу термінологічних одиниць залишається на сьогодні пошук лексичного еквівалента. Таким способом перекладено, наприклад, такі терміни, як, *conductor casing*, *fossil water* тощо. Насправді, саме від лексичних еквівалентів залежить розкриття семантики термінологічного сполучення або навіть цілого речення. Однак переклад за допомогою лексичного еквіваленту ускладнюється, тому що терміни багатозначні в різних галузях, в яких вони використовуються та мають різні значення. Тому при перекладі терміни не завжди передаються шляхом повного та абсолютного еквівалента, однак деякі термінологічні одиниці справді однозначні, мають одне значення і завжди перекладаються абсолютним еквівалентом. Але ці звичайні слова, які входять у склад словосполучення, можуть бути пасткою для перекладача. Наприклад, *doghouse*, в цьому терміні йдеться не про собачу будку, а про *вагончик бурового майстра*; *майданчик для верхового робітника* прийнято називати *monkey board*, хоча мавпи тут, зрозуміло, ні до чого.

Переклад за допомогою калькування, зазвичай, застосовується при перекладі складних термінів, а також термінів-словосполучень. Наприклад, *artificial lift* – *механізований видобуток*, *conventional well* – *звичайна свердловина*, *finer filter* – *дрібнопористий фільтр*. Складні терміни типу **N+N1 (іменник + іменник)** було перекладено двома способами: двома іменниками, другий із яких – у родовому відмінку: *vessel movement* – *рух судна*, *water depth* – *глибина води*, *wave action* – *дія хвиль*; комбінацією прикметника й іменника: *anchor piles* – *анкерні свай*, *buoyant sections* – *плаваючі секції*, *deepwater well* – *глибоководна свердловина*; Терміни типа **N + N1 + N2 (іменник + іменник + іменник)** – словосполученням із двох іменників (другий – у родовому відмінку) і прикметника між ними: *offshore well spud-in* – *закладання шельфової свердловини*. Складні терміни типа **A+N (прикметник + іменник)** було перекладено комбінацією прикметника й іменника: *buoyant sections* – *плаваючі секції*, *conventional anchor* – *звичайний якір*; **P1+N (дієприкметник1 + іменник)** можна передати: двома іменниками, другий із яких – у родовому відмінку: *drilling operation* – *операція буріння*, *mooring system* – *система швартування*; комбінацією прикметника/дієприкметника й іменника: *drilling rig* – *бурова платформа*; *floating vessel* – *плаваюче судно*; Складні терміни **P2+N (дієприкметник2 + іменник)** перекладно: прийменниково-іменниковим словосполученням: *anchored vessel* – *судно з якорем*; сполученням прикметника/дієприкметника з іменником: *planned depth* – *запланована глибина*; Наступні багатокомпонентні терміни моделі **Num + N + N1**

(числівник + іменник + іменник) було перекладено числівниково-іменниковим словосполученням: *26-in. bit* – 26-ти дюймовий бор; **Num + N1 + N2 + N3 (числівник + іменник + іменник + іменник)**: – розгорнутим числівниково-іменниковим словосполученням із прийменником: *36-in. hole opener* – 36-тидюймовий розширювач для збільшення діаметру отвору свердловини; **Ab + N (аббревіація + іменник)** – двома іменниками, другий із яких – у родовому відмінку: *BOP stack* – стек превентора; **Ab + A + N (аббревіація + прикметник + іменник)** – комбінацією прикметника й двох іменників (другий – у родовому відмінку): *BOP's shear ram* – зрізна плашка превентора.

Описовий переклад, який ще називають експлікацією, використовується для пояснення значення слова, коли в мові перекладу немає лексичного еквівалента, або його не можна через втрату зрозумілості або точності передати калькуванням або транскодувати: *void space* – порожнечі у відпрацьованих пластах та після завершення резервуарів нафти.

Отже, перекладаючи складні терміни нафтогазової галузі за допомогою лексичного еквівалента, який представляє собою постійну лексичну відповідність, яка точно збігається зі значенням слова, було використано такі прийоми, як калькування, прийом опису, переклад за допомогою використання родового відмінка, переклад за допомогою використання різних прийменників.